

trække at sende deres Børn til Friskolen; saa at Statskolen efterhaanden kommer til at spare sin Virksomhed? Skulde Forældrene virkelig være aldeles inkompetente til at bedømme Skolens Betydning? Efter min Mening ere de virkelig de eneste kompetente til at bedømme den, for det Første, fordi de ere kaldede til at opdrage Børnene, og Opdragelsen er langt vigtigere end Undervisningen, og for det Andet, fordi Forældrene meget mere føle Ansvaret — og det er dette, hvorpaa det nærmest kommer an. Jeg negter aldeles ikke, at den pædagogisk dannede Skoletilsynsmand føler, hvilket Ansvar han har, men han kan umulig føle det i samme Grad som Forældrene, fordi han har et ringere Ansvar og ringere Kjærlighed til Børnene, som han kun ser et Par Gange om Aaret, end Forældrene. Jeg kan derfor ikke se Andet, end at man, naar en Friskole virkelig kan bestaa, har al Garanti for, at Staten kan lade den bestaa og ikke behøver at blande sig dert. Jeg mener altsaa, at, naar saadanne Friskoler bestaa, kunne Statskolerne i samme Distrikt lukkes. Man kan fordre enkelte Betingelser, f. Ex. at en Friskole skal have bestaaet i et vist Antal Aar, og ligesaa mange Garantier, man vil, for at den kan bestaa; men naar disse Betingelser ere fyldestgjorte, bør Statskolen principielt gaa ind. Nu veed jeg nok, at der kan indvendes een Ting derimod, nemlig, at de Fattige skulle have gratis Undervisning for deres Børn, og hvorledes skulle de faae den, naar vi afflasse Statskolerne? So, det er ganske simpelt, man behøver slet ikke at undervise de fattige Børn i Statskolerne, man kan indrette Sagen saaledes, at der af Kommunen udstedes Blanketter eller Anvisninger, hvis man ikke vil give rede Penge til de Fattige, hvad jeg vistnok ikke anse for hensigtsmæssigt. Anvisninger, der give Ret til Undervisning enten i Statskolerne, hvor der findes saadanne, eller i private Skoler. Det var derfor, at jeg før forbrede, at de private Skoler for at anerkendes af Staten skulde forpligte sig til at undervise de fattige Børn mod en bestemt Løst; den behøver aldeles ikke at sættes lavt, den kan sættes til det almindelige Skolegebyr. Hvorfor i al Verden skulle de Fattiges Børn tvinges ind i Statskolerne, naar de andre ikke behøver det? Det er en Pligt for Staten at understøtte de Fattige, naar der ikke er nogen Privat, der vil gjøre det, det er naturligvis en Pligt for Staten at sørge for, at de Fattiges Børn kunne blive underviste, naar den Private ikke vil gjøre det, men Staten behøver ikke at tvinge disse Børn ind i Statskolerne, den kan give Forældrene en Blanket, der afleveres til vedkommende private, anerkendte Skole, som har Forpligtelse til at undervise Børnene for en bestemt Betaling, og denne Blanket indløses da igjen hos Kommunen. Der er navnlig een Løst, som ligger til Grund for, at man vil have de Fattiges Børn ind i Stats-

skolerne, og det er, fordi Staten skal overtage Forældrenes Garanti, men dette er en Betragtning, jeg paa ingen Maade kan gaa ind paa. Jeg anser de fattige Forældre for ligesaa kompetente til at bedømme det Spørgsmaal, hvor deres Børn skulle undervises, som de velhavende Forældre. Men i de Tilfælde, hvor der ikke er nogen Privatskole, hvor Friskolen ikke engang kan drive det saa vidt, at den kan opdrive de tarvelige Betingelser, som jeg før nævnte, at det bør kræves til Amerkendelse fra Statens Side, maag der existere en Statskole, og saa mener jeg, at man ikke kan gjøre mere. Man skal sørge for, at den Statskole, man oppretter, virkelig maa betragtes som Nødhjælp, man skal ikke betragte den anderledes end som Noget, der en Gang kan afløses af Friskolen. Jeg veed nok, at man her kan gjøre den Indvending, at er først Statskolen lukket, saa kan man ikke faae den lukket op igjen. Det er en Indvending, der er fremkommen, men jeg skal dertil bemærke, at det slet ikke er nødvendigt at sælge Lokalerne, det er slet ikke nødvendigt, at Kommunen skal rive Skolen ned og afflasse eller tilintetgjøre de faste Indtægter, der haves ved Skolen; nei, de kunne jo netop bruges til at støtte og hjælpe den private Skole, og forsaavidt det skulde vise sig, at den private Skole ikke kan bestaa, saa er det jo tidsnok at lukke Statskolen op igjen, saa har man det hele Materiale. Altsaa, det, jeg gaar ud fra, er, at Friskolen, en næsten fuldstændig uafhængig Friskole, er det Normale, hvorimod Statskolen efter min Mening maa fyldestgjøre visse Betingelser, for at den ikke skal hindre den Udvikling, som jeg ønsker, at vi maag komme ind paa, og at den paa den anden Side dog kan byde Folket den Undervisning, det har Krav paa at faae. Den første Betingelse er den, at man hindrer Statskolen i at konkurrere saaledes med Friskolen, at denne ikke kan bestaa, og derfor maa den frie Undervisning i Statskolerne høre op. Det er overhovedet Et, at Folk, der have Raad til at betale, ikke behøve at betale for deres Børn paa anden Maade, end gennem Skoleffatten, og det er en Uting, at Folk, der ikke benytte en Skole, skulle svare Skat til Skolevesenet. Lad dette bestaa ved de faste Indtægter, det har, og lad det, der i Øvrigt behøves, komme tilveie derved, at man ligefrem lader Vedkommende betale Skolepenge. Disse burde efter min Formening sættes lige med, hvad Gjennemsnitsprisen er ved de private Skoler, i alt Fald bør de ikke sættes lavere, men de kunde gjerne være højere. Dernæst ser jeg ingen Grund til at gjøre Statskolerne mere omfattende end høist nødvendigt, der er ingen Grund til at drive Undervisningen ved Statskolerne saa vidt, at man paalægger Folk større Byrder end høist nødvendigt, det er navnlig min Mening, fordi jeg altid betragter Statskolerne som det Underordnede. Det forekommer mig, at den gamle Bestemmelse, i Følge hvilken Børnene komme ud af Skolen med